

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
(назва освітньої програми)

на тему: «**Банківська система у забезпеченні економічного зростання**»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету фінансів та банківської справи, 6 курсу 3 групи
Ткач Вікторія Сергіївна

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Д.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Жердецька Лілія Вікторівна

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Розвиток економіки України в умовах невизначеності та загострень світових фінансових криз, політичної й економічної нестабільності перебуває в залежності від ефективності функціонування банківської системи, оскільки більша частина вільних ресурсів, які належать банківському сектору, здатні забезпечувати функціонування та стабільність реального сектору економіки.

Як джерело фінансових ресурсів банківське кредитування посідає одне із перших місць у забезпеченні відтворювальних процесів в економіці держави, сприяє створенню нових суб'єктів господарювання, підтримці існуючих; збільшує кількість робочих місць та рівень зайнятості населення, рівень ділової активності, а значить – позитивно впливає на економічний розвиток країни.

В основу економічного зростання закладена державна політика, яка охоплює широкий спектр сегментів регулювання. Важливою складовою є фінансова політика та банківський сектор, які визначають пріоритети фінансових відносин та виконують функцію забезпечення фінансової стабільності.

Стабільна та ефективна банківська система сприяє економічному зростанню шляхом спрямування та перерозподілу ресурсів для їх продуктивного використання.

Потужна банківська система сприяє збалансованому економічному зростанню за рахунок прискорення зростання об'ємів сукупних заощаджень, темпів приросту вкладень капіталу та нагромадження фізичного капіталу.

Економіка та банківський сектор є абсолютно інтегрованими, тобто взаємопов'язаними та взаємозалежними. Однак нині тренд банківської системи не корелює із трендом економіки як на рівні окремої держави, так і на світовому рівні. Ми можемо спостерігати деформацію ролі банківської системи та фінансового ринку, яка на світових масштабах є неоднозначною.

Метою є виявлення проблем та розробка рекомендацій щодо активізації здійснення позитивного впливу розвитку банківської системи на економічне зростання України.

Досягнення поставленої мети дослідження потребує виконання наступних **завдань**: дослідженню наукових основ економічного зростання та збалансованого економічного зростання, аналізу взаємозв'язків між розвитком економіки та банківського сектору, оцінка розвитку кредитної діяльності в Україні та світі, фіксування проблем розвитку кредитування та пошук шляхів їх подолання.

Об'єктом дослідження є процеси впливу політики центрального банку та банківського кредитування на розвиток економіки України.

Предмет дослідження: теоретичні та практичні засади формування взаємозв'язків між розвитком банківської системи та економічним зростанням

Методи дослідження. У процесі написання роботи використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи пізнання: аналізу та синтезу – для

визначення сутності понять «економічне зростання» та «банківське кредитування»; графічний метод та метод побудови аналітичних таблиць – для наочного зображення результатів дослідження й визначення тенденцій; кореляційно-регресійний аналіз застосовано для визначення взаємозв'язків між економічним зростанням та діяльністю банківського сектору на основі обраних індикаторів; тест Грейнджера – для з'ясування причинно-наслідкового зв'язку між економічним зростанням та розвитком банківської системи в Україні.

Інформаційною базою дослідження стали Закони України, офіційні статистичні матеріали Національного банку України, Світового Банку, Міжнародного Валютного Фонду та Державної служби статистики України, наукові публікації та монографічні видання українських і закордонних вчених, економістів в області банківської справи.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменування). Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 13 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи **«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ЕКОНОМІЧНИМ ЗРОСТАННЯМ ТА ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВ»** було проаналізовано наукові основи економічного зростання та збалансованого економічного зростання, а також розглянуто науково-методичні засади взаємозв'язків між діяльністю банківської системи та зростанням економіки.

Більшість істотних проблем, які існують в межах країни, значно простіше вирішити шляхом стійкого економічного зростання держави. У зв'язку із цим державні апарати більшості країн світу формують пріоритет у напрямку досягнення однієї із основних цілей макроекономічної політики – економічного зростання. Також з'ясовано, що динаміка розвитку банківської та фінансової сфер є сприятливими чинниками забезпечення збалансованого економічного зростання держави. Адже саме банківським установам належить місія трансформації залучених коштів (передусім заощаджень населення) у довгостроковий інвестиційний ресурс економічного зростання.

Здійснено емпіричний аналіз взаємозв'язку між етапом розвитку фінансової системи та економічним зростанням й в результаті виконали поділ на основні напрями: перевага пропозиції, перевага попиту, «змішаний зв'язок».

У другому розділі **«ОЦІНКА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ І ЕКОНОМІКИ»** проведено емпіричний аналіз взаємозв'язків між розвитком банківської системи та реальним сектором економіки України, здійснено оцінку світового досвіду розвитку кредитної діяльності, а також обґрунтовано вплив чинників на динаміку банківського кредитування.

В результаті проведення причинного зв'язку між реальним та банківським секторами, який виконувався за допомогою тесту Грейнджера, ми отримали суперечливі результати. Під час аналізу показників «Чисті активи» та «Індекс виробництва базових галузей» було виявлено те, що реальний сектор впливає на розвиток банківської системи. Однак це не підтверджує нашу гіпотезу «Слідування за попитом».

Було досліджено питання впливу політики центральних банків (та частково фіскальної політики) на стимулювання банківського кредитування в сучасних умовах в 7 країнах світу (Канада, Польща, Російська Федерація, Франція, США, Велика Британія та Україна).

Також були розроблені матриці кореляцій індикаторів економічного зростання 7 країн світу (в т.ч. України), які демонстрували взаємозалежності факторів та їх впливу на економічне зростання та банківське кредитування зокрема. По більшості досліджуваних країн спостерігались позитивний зв'язок зростання ВВП як із ключовою ставкою, так і з балансом бюджету, а також негативний взаємозв'язок між кредитною активністю та зростанням ВВП, який характеризується середньою щільністю.

У третьому розділі **«ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ АКТИВІЗАЦІЇ ВПЛИВУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ»** здійснено обґрунтування детермінант розвитку кредитної діяльності банків й розглянуто проблеми розвитку кредитування в Україні та шляхи їх подолання.

До викликів та загроз тренду зниження відсоткових ставок по кредитування, а значить доступності кредитів для бізнесу та населення, можна віднести високий ступінь ризику для банків при відновленні кредитування, посилення пандемії та наслідків, які вона може спричинити для банків та їх клієнтів, загострення у конкурентній боротьбі за якісних клієнтів та обмеження ринку, конкуренція за інвестиції з державним боргом та, можливо, муніципальними облігаціями. У Розділі 3 нами було виділено дві основних проблеми на ринку кредитування в Україні:

- монетарна експансія пов'язана із інфляційними ризиками та може мати неоднозначний вплив на фінансову стабільність;
- стандарти прозорості діяльності суб'єктів реального сектору відстають від стандартів банківської системи.

Крім того, існує проблема великої частини ОВДП «на руках» комерційних банків, в результаті чого в Україні нові компанії та підприємство з'являються, однак не у тій динаміці, яка необхідна для сталого економічного зростання країни.

ВИСНОВКИ

Стійке економічне зростання країни дозволяє оперативно та ефективно вирішувати внутрішні макропроблеми. Це спрощує виконання функцій уряду більшості країн світу й саме тому економічне процвітання є основною метою у макроекономічній політиці та пріоритетним напрямом роботи. Позитивна динаміка розвитку банківської та фінансової сфер сприяє забезпеченню збалансованого економічного зростання. Банківські установи є рушійним посередником у трансформації залучених коштів у довгостроковий інвестиційний ресурс, який балансує економіку.

Система показників економічного зростання розмежовується на кількісні та якісні. Існує три групи базових індикаторів: зміна абсолютних кількісних показників (темпи зростання ВВП, національне багатство й величина золотовалютних резервів тощо), зміна відносних кількісних показників (ВВП на душу населення, наявний дохід на душу населення, споживання на душу населення та ін.), зміна якісних показників (галузева структура економіки, рівень розвитку інфраструктури, освітній рівень людей та ін.).

Національна економіка на сучасному етапі розвитку характеризується невизначеністю та нестабільністю. Аналітики, експерти, фахівці та науковці в процесі пошуків найоптимальніших варіантів відновлення стійкості вітчизняної економіки та створення сприятливого клімату в державі для забезпечення збалансованого економічного зростання та добробуту населення. Серед чинників економічного розвитку особливе місце посідає банківське кредитування, яке залежить від багатьох аспектів розвитку банківської системи. Ґрунтуючись на класичних положеннях фінансової науки та можна виділити такі напрями взаємозв'язків між банківською системою та реальним сектором економіки

Етап розвитку сучасної національної економіки характеризується невизначеністю та нестабільністю. До чинників, які мають безпосередній вплив на економічний розвиток, відноситься банківське кредитування.

Банківське кредитування – один із основних інструментів соціально-економічного розвитку. Нині кредитні процеси обмежені, адже включають у себе високі вимоги до потенційного боржника. Одночасно із цим значна частка суб'єктів господарювання, які є потенційними позичальниками, характеризується низьким рівнем ключових економічних показників їх діяльності.

Однак варто акцентувати увагу на тому, що банки зазнають високих збитків, коли кредитують «слабких» та «непрозорих» позичальників. Адже

кредитування таких боржників збільшує навантаження на капітал банку формуванням додаткових резервів.

За результатами проведеного тесту Грейнджера на причинно-наслідковий зв'язок між економічним зростанням та розвитком банківської системи в Україні отримали моделі взаємозв'язків між динамікою кредитів та ІВБГ, які підтверджують теоретичні гіпотези – моделі на підтвердження впливу розвитку кредитування на зростання економіки є адекватними в цілому та за окремими змінними. Тобто із точністю нижче середнього рівня можна констатувати наявність позитивного впливу зростання банківського кредитування на розвиток економіки.

Здійснивши дослідження іноземного досвіду, в роботі було отримано індивідуальні результати кожної досліджуваної країни, що доводить важливість урахування особливостей економік та фінансових ринків держав. Також міжнародний досвід довів відсутність однозначного впливу інструментів монетарної політики на фінансову стабільність: у випадку реалізації трансмісійних каналів.

Для обґрунтування детермінант розвитку кредитної діяльності банків України проведено дослідження взаємозв'язків та впливу показників монетарної та фінансової політик, а також макроекономічних показників на кредитну діяльність, за результатами якого безпосереднього впливу вибіркового показників економіки не було виявлено. У зв'язку із цим, було проведено додаткове дослідження. Виявлено вплив інфляції на обсяги кредитування із середньою щільністю.

Отже, за результатом дослідження можна запропонувати НБУ розробити еластичні умови координації монетарної, макропруденційної та фінансової політик з метою зростання ділової активності, оскільки це позитивно впливає на показники добробуту країни, а отже призводить до економічного зростання.